

Re.

Niemiecko-Polski Instytut (Deutsches-Polen Institut) w Darmstadt

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 27/1, 224-225

1982

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Na wspomnienie zasługuje też specjalna wystawa, zorganizowana w Josephium, obrazująca dzieje chemii klinicznej. Przy tej okazji uczestnicy sympozjum mieli możliwość zwiedzenia bogatych zbiorów muzealnych i bibliotecznych Instytutu Historii Medycyny.

Eugeniusz Kucharz
(Katowice)

NIEMIECKO-POLSKI INSTYTUT (DEUTSCHES POLEN-INSTITUT) W DARMSTADT

Dnia 11 marca 1980 r. w Państwowym Teatrze w Darmstadt — w obecności oficjalnych czynników RFN i PRL — nastąpiło uroczyste otwarcie Niemiecko-Polskiego Instytutu¹. Powstał on z inicjatywy grupy osób, które po zawartym w 1970 r. porozumieniu między obu krajami postanowiły upowszechnić wśród niemieckiej społeczności naszą literaturę, sztukę, umożliwić jej stałą kulturową zażyłość z Polską. Pośród animatorów tego zamysłu należy wymienić takie postacie, jak: prof. prof. Hans-Adolf Jacobsen, Gotthold Rhode, Karl Kaiser; dr dr Marion Gräfin Dönhoff, Barthold C. Witte, Gerhard Bengeser, Alfred Blumenfeld i Karl Dedecius. Oczywiście listę tę można by poszerzyć, ale trudno w krótkiej, informacyjnej notatce wymienić wszystkie osoby, krzewiące ideę wzajemnego niemiecko-polskiego poznawania się.

Rzecz jasna, że nawet najbardziej szlachetne tendencje, aby mogły przybrać realne kształty, muszą mieć materialne zaplecze. Otóż byt Instytutu zagwarantowały; miasto Darmstadt, dwa kraje związkowe — Hesja i Nadreński Palatynat oraz wiele instytucji społecznych, przemysłowych i bankowych. Wszyscy mecenasii są skupieni w towarzystwie Niemiecko-Polskiego Instytutu; oni też na dorocznym zebraniu wybierają prezydium i kuratorium. Bezpośrednie kierownictwo placówki leży w gestii dyrektora, znanego obu nacjom tłumacza polskiej poezji współczesnej na język niemiecki — dra K. Dedeciusa. Jego kompetencji podlega planowanie, organizowanie i koordynowanie prac badawczych, kontakty ze stroną polską, reprezentowanie Instytutu na konferencjach i kongresach. Natomiast wciąż rozbudowywaną przez darmsztacki ośrodek specjalistyczną biblioteką opiekuje się Ewa-Maria Hartmann. Ona również kompletuje archiwum, które zawiera akta, fotografie, taśmy z nagraniami, a także zajmuje się sprawami bibliograficznymi. Obok niej Waltraud Schreiber podejmuje prace redakcyjne, prowadzi korespondencję i organizuje wystawy. Wreszcie Winfried Lipscher gromadzi dokumentację, dotyczącą niemiecko-polskich powiązań. W zamiarach dyrekcji leży dalsze rozbudowanie działów Instytutu, a przede wszystkim uzyskanie w Warszawie stałego współpracownika z dziedziny polskiego literaturoznawstwa.

Z urzędu współdziałając z placówką przedstawiciele władz miejskich w Darmstadt — Erwin Magel jako koordynator poczynań kuratorium i prezydium ze stronami ją wspierającymi oraz Krimhilda Kern, która czuwa nad rachunkowością i sprawami gospodarczymi, wynikającymi z racji posiadania przez Instytut własnej siedziby. Jest nią secesyjna willa zwana Olbrich-Haus od nazwiska wiedeńskiego architekta, który ją projektował i w 1901 r. wybudował. Usytuowana na Wzgórzu Matyldy, przy Alexandraweg nr 28, w sąsiedztwie pięknego, książęcego parku i muzeum secesyjnej sztuki, z czasem przeszła w ręce rodziny Richtzenhain. W czasie wojny w 1944 r. obiekt uległ poważnemu zniszczeniu, poczem w 1950 r. odbudowany i przez ostatnią właścicielką — dr Christinę Richtzenhain — przekazany w 1975 r. miastu. Po remoncie w 1979 r. willę dzięki inicjatywie nadburmistrza Darmstadtu — Heinza Winfrieda Sabais — oddano na siedzibę Niemiecko-Polskiego Instytutu².

Choć placówka ta istnieje dopiero drugi rok, to jednak posiada już widoczny dorobek. Należą do niego trzy publikacje: dotycząca otwarcia Instytutu (zawiera wszystkie uroczyste

¹ *Deutsches Polen-Institut, Darmstadt. Reden zur Eröffnung*, Darmstadt 1980.

² *Deutsches Polen-Institut, Darmstadt. Ziele und Aufgaben*, Darmstadt 1981.

mowy wygłoszone z tej okazji): następna — omawiająca strukturę organizacyjną ośrodka oraz przebieg dotychczasowych prac i zamierzeń na przyszłość: ostatnia — to tomik wierszy Czesława Miłosza w przekładzie dra K. Dedeciusa ze zmiennym na okładce dopiskiem: „...für Freunde und Förderer”³. Obok działalności edytorskiej otwarto trzy wystawy: jedna dotyczyła życia i twórczości Janusza Korczaka, druga — polskich starych druków, trzecia — recepcji literatury polskiej w RFN⁴. Również pod auspicjami Instytutu dr K. Dedecius wygłosił dwadzieścia prelekcji. Oto tytuły kilku z nich: *Humor i satyra we współczesnej literaturze polskiej*, *Polska w Europie*, *Laureat nagrody Nobla — Cz. Miłosz*. Wykłady te odbyły się w Darmstadt, Getyndze, Hamburgu, Berlinie, Kolonii i Bonn.

Instytut zdołał już zadzierzgnąć wiele kontaktów z polskimi literackimi i naukowymi ośrodkami oraz z poszczególnymi twórcami i badaczami różnorodnych dyscyplin. Toteż nie dziwnego, iż coraz częściej pisze o nim z uznaniem prasa niemieckiego obszaru językowego („Die Zeit”, „Stuttgarter Zeitung”, „Akzenten”, „Kulturpolitische Korrespondenz”, „Neue Zürcher Zeitung” i inne). Natomiast w Polsce poza „Polityką” i „Twórczością” nikt chyba obszerniej nie prezentował Niemiecko-Polskiego Instytutu z Darmstadt. A należy uczynić to na szerszą niż dotychczas skalę, bowiem służy on słusznej i dobrej sprawie.

Re.

Z KRAJU

DZIAŁALNOŚĆ INSTYTUTU HISTORII NAUKI, OŚWIATY I TECHNIKI PAN W ROKU 1980

Celem realizowanych w Instytucie zadań — podporządkowanych Problemowi Międzyresortowemu III. 11 *Nauka i oświata w dziejach Polski jako czynnik postępu społecznego, gospodarczego i kulturalnego* było, wzorem lat ubiegłych, pogłębienie znajomości takich zagadnień, jak: I — *Dzieje nauki polskiej ze szczególnym uwzględnieniem nauki nowożytnej oraz jej roli w upowszechnianiu oświaty i rozwoju myśli technicznej*; II — *Dzieje edukacji narodowej jako warunku postępu nauki i jako czynnika kształtowania świadomości narodowej*; III — *Wkład uczonych polskich w rozwój nowożytnej nauki i myśli technicznej*.

Badania prowadzone były przez pracowników etatowych oraz współpracowników, związanych z Instytutem poprzez działające Zespoły lub na mocy umów kooperacyjnych zawartych między Instytutem a Uniwersytetem Warszawskim, Uniwersytetem im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytetem im. Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz Instytutem Odlewnictwa w Krakowie.

1. Program badawczy

Zasygnalizowaną powyżej problematykę realizowano w ramach następujących tematów:

Grupa pierwsza: 1) *Historia nauki polskiej XIX i XX wieku* (kierownik: prof. Bogdan Suchodolski); 2) *Historia wybranych dyscyplin* — opracowania syntetyczne (kierownik: doc. Irena Stasiewicz-Jasiukowa); 3) *Dzieje nauczania historii nauki i techniki* (kierownik: doc. Irena Stasiewicz-Jasiukowa); 4) *Dzieło Mikołaja Kopernika i jego społeczne znaczenie. Podstawy formowania się środowiska naukowego epoki Kopernika* (kierownik: prof. Paweł Czartoryski); 5) *Wybrane*

³ Cz. Miłosz. *Nobelpreisträger für Literatur 1980*, Frankfurt am Main 1980.

⁴ Por., *Polonica* Suhrkamp Verlag — Insel Verlag, Frankfurt am Main 1980, gdzie jest wymienionych 35 współczesnych autorów polskich, których książki zostały przełożone na język niemiecki w ciągu ostatnich kilku lat.